

Douglas Yeager

10 Maj 2022

LETTLAND 2015. och UKRAINA IDAG

PETE ANDERSEN, pionjären inom Rock-a-Billy-musiken i Europa och det forna Sovjetunionen, ses (NEDAN) uppträda med NITTY GRITTY DIRT BAND, från en scen i filmen FREE TO ROCK, som utforskar historien om hur kraften i rockmusik från väst bidrog till Sovjetimperiets kollaps.

Trettiofem år tidigare kom Pete, som bodde i Riga, Lettland, en före detta republik i Sovjetunionen, för första gången i kontakt med Dirt Band. Deras unika berättelse är en fascinerande berättelse om det kalla kriget, musikens kraft att bygga sociala och kulturella broar mellan artister, och musikens kraft och dessa artister att förändra samhällen....även totalitära samhällen.

Den här historien relaterar och kopplar oss också till den fruktansvärda situation som för närvarande står inför världen i Ukraina. . . .

Under de kalla krigets åren 1955 till 1991 förbjöd Kreml rockmusik bakom järnridån. Det gick inte att framföra eller höra på skivor, radio eller TV. De trodde att det var en utomjordisk propaganda skapad av CIA för att avveckla Kremels kontroll över ungdomarnas sinnen, hjärtan och aktiviteter. De byggde upp 2 500 radiostörningsstationer runt omkretsen av järnridån för att förhindra all propaganda och musik från väst att nå deras medborgare, som levde i underkuvande av deras totalitära kommunistkontrollerade regering. Med tiden lärde sig ungdomarna i järnridån hur man Gerry-riggade sina radioapparater så att de kunde ta emot sändningar från väst mitt i natten, eftersom rockmusik filtrerade genom luftvågorna trots brus från radiostörarna. Ungdomarna vid den tiden förstod inte engelska, och ljuden liknade inte något de någonsin hade hört. Men de skulle alla senare berätta, "Vi visste inte vad dessa ljud var, men vi visste att det var "Sound of Freedom" som överfördes till oss.

Pete Anderson var en av de första tonåringarna i Sovjetunionen som hörde rockmusik genom de Gerry-riggade radioapparaterna. Han bodde i Riga, Lettland, vid Östersjön och befann sig närmare Västeuropa än andra sovjetiska tonåringar. Han var fast första gången han hörde Bill Haleys "Rock Around the Clock". På den tiden spelade Pete piano och sjöng i gymnasiets jazzband. Även om rockmusik var strängt förbjuden, satte han ihop en rockrepertoar av sina favoritrocklåtar som han planerade för att överraska skolans jazzband, vid

deras nästa konsertevenemang 1959. Hans repertoar inkluderade låtar av Little Richard, Fats Domino, Elvis Presley, Ray Charles, Ricky Nelson, Chuck Berry och Freddy Cannon. Mellan två låtar av skolbandsledarens schemalagda repertoar, hade Pete planerat att hoppa in med en eldig pianoöppning och häftig sång av Little Richards "Long Tall Sally". De andra bandmedlemmarna började spela med honom, och barnen i publiken blev galna och började dansa. Samtidigt blev skolans tjänstemän och bandleadaren upprörda över framträdandet. Pete sparkades ut från skolan nästa dag och fick veta att han aldrig skulle kunna slutföra gymnasiet, gå på college eller välja en annan karriär än manuellt arbete. Pete var härdad i sin beslutsamhet och fortsatte sin Rock & Roll-väg och bildade sitt första rockband för att spela underground.

1966 hade Pete bildat ett band, kallat det Melody Makers, och i smyg hyrt ut Rigas 2 000 platser Planetarium Theatre, som tidigare hade varit stadens katolska katedral innan den sovjetiska arméns ockupation av Lettland 1940. De informerade Rigas tonåringar om konserten via mun till mun. Den dagen konsertbiljetterna började säljas såldes alla 2 000 biljetter i biljettkassan på en timme! Teaterchefen ringde omedelbart den kommunistiska regeringens kulturministerium med nyheter om denna utveckling och att alla biljettköpare var tonåringar med antisocialistiskt utseende. Konserten ställdes omedelbart in av regeringen. Senare samma eftermiddag, efter att mun-till-mun hade spridit sig till stadens ungdom, dök Pete och hans band upp med akustiska gitarrer (istället för sina handgjorda elgitarrer och förstärkare) och började uppträda på teatertrappan, medan tusentals tonåringar fyllde ut parken framför dem i protest, samtidigt som de bar på stora skyltar "FREE THE GUITAR." Den sovjetiska militären anlände i sina lastbilar och arresterade Pete och hans musiker, tillsammans med många av fansen som protesterade.

Detta var den första massprotesten från den sovjetiska regeringen i historien - av någon anledning. Anledningen här, som skickade många tonåringar i fängelse, var att befria elgitarren!!!

Mellan 1959 och 1972 arresterades Pete tolv gånger av KGB, förvisad till landsbygden i Riga, medan KGB hotade att döda hans dotter om han någonsin sjöng igen. 1972 smög Pete tillbaka till stan när han hörde att det pågick en underjordisk rockkonsert på konstskolan. Han ville bara höra lite rockmusik. Men när publiken såg Pete stå längs väggen i salen bad de honom att gå upp på scenen. Med viss återhållsamhet hoppade han upp på scenen och framförde två låtar. Plötsligt insåg han att han inte borde ha gjort det och rusade ut ur salen efter sin andra låt. KGB väntade på honom utanför. De misshandlade honom nästan till döds. Han kämpade för sitt liv på sjukhuset i två veckor, medan hans fru låg på förlossningsavdelningen, redo att föda deras pojke. Dagen efter sonens födelse kom en läkare till moderns rum, sa att han behövde ta barnet för ett test och snart skulle ta hem honom. Pete och hans fru såg aldrig sin bebis igen, eller fick någonsin besked om vad som hände honom. . . .

Under tiden, i mitten av 1970-talet, när Sovjetunionen och USA försökte gå igenom perioder av avspänning, försökte Jimmy Carters Vita Hus förhandla med Kreml om att ett amerikanskt rockband skulle turnera i Sovjetunionen. President Carter trodde att rockmusik skulle dra den sovjetiska ungdomen mot väst och bort från kommunismen. Kreml blockerade ständigt alla diskussioner om att låta ett högljutt rockband som Doobie Brothers komma till Sovjetunionen. Vita huset trodde då att de kunde lura sovjeterna att acceptera Nitty Gritty Dirt Band för turnén, genom att berätta för Kreml att de inte kunde avfärda amerikansk folkmusik. Det enda album de gav Kreml att höra var bandets multiplatinaalbum, Will the Circle Be Unbroken, som de spelade in i Nashville med countrystjärnor från 1940- och 50-talet som spelade musik från den eran. Turnén 1977 bekräftades och kontrakt undertecknades mellan de två regeringarna och bandet. Dirt-bandet spelade 24 konserter och uppträdde på nationell sovjetisk TV för 140 miljoner människor. Vad Kreml inte hade förberett sig på var att bandet kom med PA-högtalare lika stora som lägenheter, tillsammans med stora förstärkare för elgitarrer och bas. . . och bandet som spelar 1950-talets Rock & Roll-musik under andra halvan av deras set!. Efter deras första konsert i Tbilisi, Georgien, spreds mun-till-munnen snabbt över landet, och varje konsert på turnén var slutsåld i god tid.

När Dirt Band nådde Riga, Lettland, sökte de upp den förbjudna Pete Andersen. Efter att ha slutfört en labyrint av omvägar från Pete, överlistade de KGB som försökte följa dem. De nådde äntligen Petes hem på

landet. Hemmet hade ingen el eller rinnande vatten, men mycket kärlek. De tillbringade flera timmar med honom och spelade musik och såg sedan hur han upprymt gick fram till sin karta över Amerika på väggen och pekade på städerna han skulle besöka en dag när han kom till Amerika. Pete såg helt plötsligt uppgiven ut... la ner sin pekare och beklagade: "Men de kommer aldrig att låta mig gå. . . ". Under de efterföljande åren lyckades Pete och John McEuen från Dirt Band upprätthålla en hemlig långdistansvänskap genom att posta brev till varandra genom hemliga drop-boxar. KGB snappade upp ungefär hälften av breven, men hälften av dem kom igenom.

Det skulle dröja ytterligare tio år innan Kreml skulle tillåta ett annat amerikanskt rockband (Billy Joel) att turnera i Sovjetunionen.

Efter att Gorbatsjovs Glasnost-reformer fick fäste fick Pete Andersen bilda ett band 1988, Pete Andersen & The Archives, och turnera i Polen och Skandinavien. Året därpå spelade de in sitt första album för det ryska statliga skivbolaget Melodiya - det enda skivbolag som sovjetiska artister kunde spela in för. Det var ett livealbum med Pete som framförde låtar från den klassiska 1950-talets rock-era. Det var det första albumet som släpptes av Melodiya av ett sovjetiskt band som bara sjöng på engelska, och det sålde mer än en miljon skivor. Han blev sedan inbjuden till England för att delta i en 1950-tals Rock & Roll-festival i London, samtidigt som han medverkade och berättade sin historia i BBCs dokumentärfilm Sweet Mystery of Rock'n'Roll.

Efter att Sovjetunionen kollapsade 1991 hedrade det nyligen oberoende Lettland Pete med hans nations högsta civila utmärkelser och hans eget lettiska frimärke. Även om Pete avskydde politik och aldrig ville ha något med den att göra, hade han blivit en hjälte för alla letter för att ha stått upp mot KGB och Kreml och trotsat deras rätt att kontrollera honom under den sovjetiska ockupationen av deras land.

2005 började den första inspelningen av FREE TO ROCK i Riga, Lettland, där Rock & Roll först gick in i Sovjetunionen. Vår allra första intervjuperson var Pete Andersen. När vi väl lärde oss Petes historia förstod vi omedelbart hur rädda Kreml hade varit för Rock & Roll under det kalla kriget, och hur de trodde att det kunde få deras ungdomar att göra uppror mot det kommunistiska styret i deras strävan efter befrielse och frihet. På grund av Pete kunde vi intervjua Lettlands president och andra höga dignitärer. Och på grund av Pete blev vi uppmuntrade att börja på vårt tioåriga äventyr för att bevisa att rockmusiken bidrog till kommunismens och sovjetiska imperiets kollaps.

2012 flög Pete och hans fru till Emporia, Kansas för att uppträda med Nitty Gritty Dirt Band, för filmen FREE TO ROCK. Det var deras första återuppkoppling sedan 1977. Deras framträdande tillsammans var fräsande! 2015, tre år efter att Putins totalitära regim invaderade Ukraina och annekterade Krim, nådde den lettiska regeringen, i samarbete med Open Society Foundation och USA:s ambassad i Riga, ut till oss med stor oro, eftersom Putins totalitära regim samlade åttiofemtusen väpnade styrkor på gränsen till Lettland. Kreml hotade att återockupera en annan före detta sovjetrepublik. Medan vi var mitt uppe i att slutföra våra sista redigeringar av filmen i New York, vädjade våra lettiska vänner till oss att ta filmen till Lettland så snart som möjligt - för att ha en mycket publicerad premiär i Lettland, på Östersjöns mest prestigefyllda teater, Splendid Palace i Riga. Samtidigt uppmanade de också Nato att föra trupper till deras gräns mot Ryssland. De trodde med en stor publicerad premiär för vår film i Riga, att Kreml skulle ha andra tankar om att invadera Lettland. I New York skyndade vi oss för att slutföra filmen och skyndade sedan iväg till flygplatsen för att gå med våra vänner i Lettland. Vi anlände till flygplatsen i Riga samma dag som amerikanska örlogsfartyg anlände fulla med marinsoldater och stridsvagnar - på väg mot den ryska gränsen.

Tyvärr led Pete Andersen under denna period av lungcancer i fjärde stadiet och var sängliggande. Han kunde knappt gå och kunde inte lyfta armen för att spela gitarr. Men med vår ankomst tillkallade han på något sätt sin livskraft för att ta sig ur sängen, ta många smärtstillande medel och komma till Splendid Palace. Filmen introducerades av Lettlands kulturminister - Dace Melbarde; Open Society's Director - Ieva Morica; och den amerikanska ambassadens tillförordnade ambassadör - Sharon Hudson Dean. Pete deltog i mottagningen, som inkluderade generaler från många länder, och anslöt sig till paneldiskussionen som följde på filmen, som inkluderade noterade lettiska historiker och regeringstjänstemän. Pete gav sedan en passionerad två timmars

konsert med fyra extranummer. Det skulle vara hans sista framträdande innan han gick bort från cancer. Idag, när kriget rasar i Ukraina, har en annan stjärna från FREE TO ROCK, Boris Grebenshikov, som anses vara 'ryssen Dylan', hållit sig borta från Ryssland i sitt motstånd mot kriget. Han ger en välgörenhetskonsert nästa månad i Rigas mest prestigefyllda konserthus, där alla intäkter går till att hjälpa flyktingar från Ukraina. Samtidigt kommer FREE TO ROCKs medproducent Nick Binkley, som också är skivartist, att återsläppa nästa månad, hans 1990-tals East-West Peace-hymn "Novi Mir" ("New World/Peace") inspelad i en duett med den ukrainska/ryska poprockstjärnan Vyacheslav Malezhik.

Vi ber att Rysslands invasion av Ukraina upphör och att fred återigen kommer att råda i Europa.

FREE TO ROCK film-DVD:n finns på Amazon Prime och på PSB Records <https://www.psbrecordsinc.com/>

FREE TO ROCK webbplats: www.freetorockmovie.com

"Novi Mir"-låten kan höras på alla streamingtjänster, ses på YouTube och på PSB:s webbplats för albumet Let the Boy Jam <https://www.psbrecordsinc.com/.../nick.../let-the-boy-jam>